

Приміщення котлотурбінного цеху під час простоювання газомазутних блоків у резерві в осінньо-зимовий період опалюються за допомогою:

- регістрів (калориферів), які включаються в роботу, коли температура зовнішнього повітря нижча від нуля, а температура в приміщенні не перевищує $3\pm 5^{\circ}\text{C}$;
- додаткового увімкнення газового опалення (мангалів), коли температура повітря в найхолоднішій зоні знижується до мінусової (де ведеться постійне спостереження);
- скидання підігрітого в калориферах повітря в межах непрацюючих котлів.

Для газомазутних блоків потужністю 300 МВт Київських ТЕЦ-5, ТЕЦ-6 та Трипільської ТЕС ці витрати знаходяться на рівні: $2,5\div 5,8$ Гкал/год.

Висновки.

Визначення та аналіз витрат тепла і електроенергії пов'язаних з простоюванням блоків у резерві показує, що ці витрати можуть бути істотно зменшенні, якщо здійснювати обчислення за запропонованою методикою внаслідок впровадження оптимальних режимів вакуумного сушіння і включення у роботу допоміжних механізмів та виконувати нормування цих витрат для кожного типу обладнання.

1.Збереження устаконування енергоблоків 150, 200, 300 і 800 МВт у стані довготривалого резерву. - К., 1995. 2.Трембовля В.И., Фингер Е.Д., Авдеева А.А. Телотехнические испытания котельных установок. -М., 1977.

УДК.621.3

І. Марчак, Й. Мисак
 НУ "Львівська політехніка",
 "Львівтеплоенерго"

ВИЗНАЧЕННЯ ВТРАТ ТЕПЛА В НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ВОДОГРІЙНИМИ КОТЛАМИ

© Марчак І., Мисак Й., 2002

Розглянуто визначення втрат тепла з поверхні водогрійних котлів.

Article is devoted to determination of heat losses from surface of generator heat. Stated ways of effective determination of these losses.

За допомогою відомих методів практично неможливо однозначно визначити реальну втрату тепла в навколишнє середовище (q_s) для водогрійних котлів.

Вказана проблема пов'язана з трудомісткістю і складністю прямих вимірів і багатоваріантністю методів цього показника.

Витрата тепла q_s залежить, в основному, від таких факторів:

1. Стану і якості теплоізоляції.
2. Температури повітря в котельні.
3. Конструктивних особливостей поверхонь нагріву і теплоізоляції.
4. Теплопродуктивності котельної установки;
5. Виду палива і температурного рівня теплоносіїв, що контактують з внутрішньою поверхнею теплоізоляції.

В остаточному результаті реальна втрата тепла в навколишнє середовище визначається сумарною площею зовнішніх тепловиділяючих поверхонь котла, температурою зовнішньої

поверхні теплоізоляції, температурою повітря в котельні і величиною наявної теплоти, яка внесена в топку котла.

Для досягнення найбільшого ККД брутто котла необхідно, щоб втрати тепла q_3 були найменшими. Вони пов'язані з втратами тепла через теплоізоляцію котла, яка повинна зменшувати втрати тепла не менше ніж на 85%. Крім економії палива, теплова ізоляція повинна забезпечувати нормальні санітарно-гігієнічні умови праці експлуатаційного персоналу, а також обмежувати перевитрату електроенергії на додаткову вентиляцію котельні.

Чинними правилами проектування теплової ізоляції і правилами технічної експлуатації котельних установок нормовані граничні показники: при температурі повітря в котельні $+25^\circ\text{C}$ температура зовнішньої поверхні повинна бути не більша ніж $+45^\circ\text{C}$, а питома витрата тепла з поверхні теплоізоляції (тепловий потік) – не більша за $300 \text{ ккал/м}^2\text{-год}$.

Зводячи прямий тепловий баланс котла, втрату тепла q_3 визначають як залишкову складову теплового балансу.

При зведенні зворотного теплового балансу втрату тепла q_3 визначають орієнтовно за нормативними графіками, даними заводавигодовника або за допомогою спеціальних експериментальних вимірювань.

У 1957 році Нормами теплового графіка котельних агрегатів [1] вперше був рекомендований нормативний графік визначення втрати q_3 за рахунок природної конвекції і випромінювання зовнішніми теплоізолюваними поверхнями котла залежно від номінальної паропродуктивності. Графік складений на підставі дослідних і розрахункових даних і, в основному, відповідав відомим нормативним графікам, прийнятим у промислово розвинених країнах (США, ФРН).

У діапазоні номінальної продуктивності котла від 3,4 до 0,2 % для котлів малої продуктивності (менше за 40 т/год) втрата тепла q_3 більша за 1,0 %.

Слід зауважити, що реальна втрата тепла q_3 може значно відрізнятись від нормативної. Основним недоліком нормативного графіка є те, що він не враховує сучасний рівень удосконалення конструкції екранних поверхонь нагріву і теплоізоляції котлів, а також результати останніх експериментальних досліджень. За минулий період в інших країнах, наприклад, Німеччині неодноразово уточнювались і переглядалися норми вивчення втрати тепла q_3 . Особливо велика невідповідність в наших нормах виникла для котлів малої теплової потужності (менше ніж 50 т/год і 50 Гкал/год).

На рис.1 наведена перша частина нормативного графіка, яка стосується визначення втрати тепла q_3 для котлів номінальної паропродуктивності 3–50 т/год. Привертає увагу різке зростання втрати тепла q_3 з 1,8 до 3,4 % для номінальної продуктивності котлів, меншої за 10 т/год. Нормативне посилення на те, що загалом збільшення поверхні охолодження котла дуже сильно відстає від зростання продуктивності котла і тому абсолютна втрата котла в навколишнє середовище для котлів малої продуктивності набагато менша ніж у котлів великої потужності, може не відповідати дійсності.

На рис.2 (крива 1) показаний графік залежності втрати тепла q_3 від номінальної теплопродуктивності, рекомендований [2] для водогрійних котлів продуктивністю від 1 до 10 Гкал/год.

Для порівняння з кривою 1 на тому самому рисунку наведений графік (крива 2) за нормами ФРН 1979 рік – визначення втрати q_3 при спалюванні природного газу. В діапазоні теплопродуктивності від 1 до 10 Гкал/год різниця між значеннями q_3 за даними кривих 1 і 2 досягає від 5,8 до 0,8 % абс., тобто вона істотно зростає для котлів малої теплової потужності.

Отже, визначення втрати тепла q_3 за рекомендованими нормативними графіками, які не враховують сучасні конструктивні особливості котла, вид палива, параметри води і пари,

температурний рівень теплоносіїв, може вносити значну похибку при розрахунках економічності котла, витрати палива, виборі складу і якості теплоізоляційних матеріалів, особливо для котлів малої теплової потужності.

Тому останнім часом, незважаючи на складність і трудомісткість спеціальних вимірів теплових потоків і температури на зовнішній теплоізолюючій поверхні котла, все частіше використовують експериментальні методи [3] визначення втрати тепла q_5 для конкретних типів водогрійних і парових котлів малої теплопродуктивності.

Відомі такі експериментальні методи визначення втрати тепла q_5 :

1. Прямий метод – безпосереднє визначення теплового потоку за допомогою малоінерційних приладів – тепломірів різних модифікацій. Недоліки методу: відсутність надійних і стандартизованих приладів, необхідність періодичних тарувальних перевірок.

2. Непрямий метод – за допомогою вимірів температури зовнішньої поверхні теплоізоляції котла і температури повітря в котельні. Недоліки методу: нерівномірність розподілу температури повітря по зовнішній поверхні теплоізоляції котла, спричинена взаємним випромінюванням навколишніх поверхонь, а також конвективною циркуляцією повітря по висоті котла і наявністю металевих теплових мостів.

3. Непрямий метод – за допомогою визначення нагріву повітря в приміщенні, яке відбулося за рахунок тепловиділення всього обладнання котельні і яке через дуттьові вентилятори повертається в котел [4]. Недоліки методу: необхідність відключення всіх сторонніх джерел тепла нагріву повітря (системи опалення та інше), максимальне ущільнення приміщення котельні, робота однієї котельної установки.

Розглянуті нормативні та експериментальні методи мають певні межі використання і здебільшого однозначно не визначають реальну втрату тепла q_5 .

Сучасні вимоги енергозбереження та контроль за раціональним використанням палива при достовірному визначенні економічності котельної установки, а також своєчасний нагляд за станом теплоізоляції ставлять актуальну проблему визначення реальних втрат тепла q_5 .

Для вирішення цієї проблеми спеціалістами НУ "Львівська політехніка", ЛьвівОРГРЕС, Львівтеплоенерго розроблена нова методика визначення втрат тепла з q_5 і виконані експериментально-розрахункові роботи для серії водогрійних і парових котлів малої теплової потужності, які дали достатньо ефективні і нові результати, [5,6].

Рис.1 Нормативний графік визначення втрат тепла з q_5 котлами залежно від їх номінальної паропроодуктивності

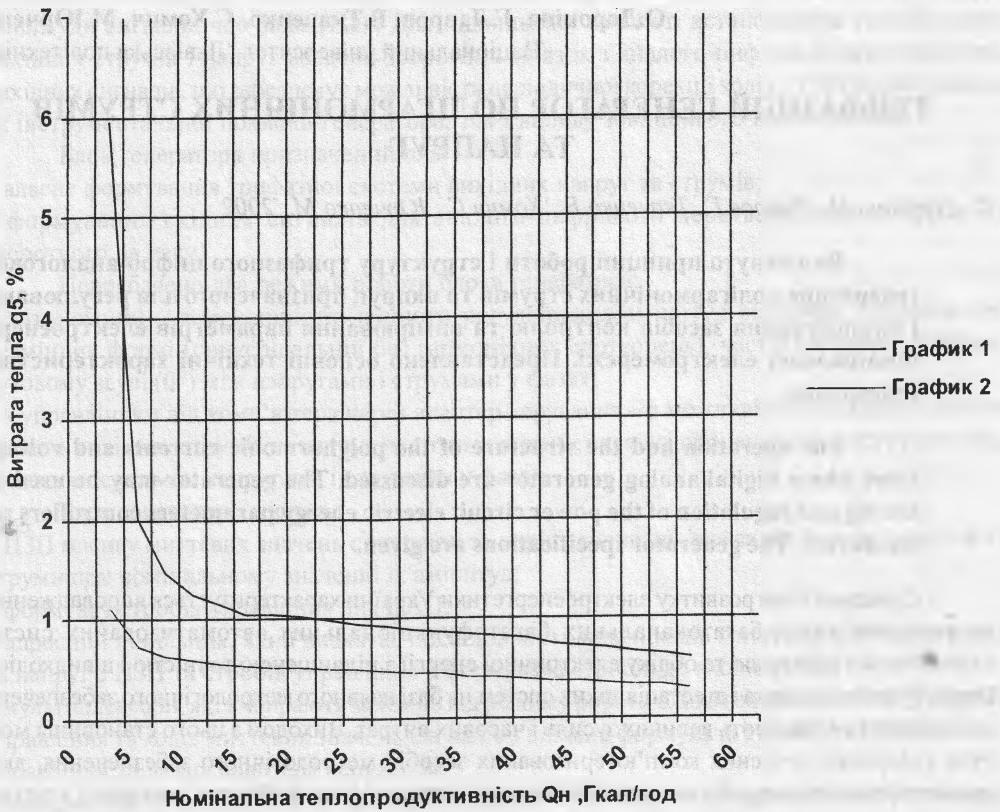

Рис.2 Залежність втрат тепла q_5 від номінальної теплопродуктивності котлів:
 1. – водогрійні котли теплопродуктивністю від 1 до 50 Гкал/год. [2];
 2. – те саме за нормативними даними ФРН за 1979 рік.

1. Тепловой расчет котельных агрегатов (нормативный метод) - М.-Л.: 1957. 2. Юренко В.В. Теплотехнические испытания котлов, работающих на газовом топливе. -Л.: 1987. 3. Трёмбовля В.И., Фингер Е.Д., Авдеева А.А. Теплотехнические испытания котельных установок. М.: 1991. 4. Пеккер Я.Л. Теплотехнические расчеты по приведенным характеристикам топлива (обобщенные методы). -М.: 1977. 5. Марчак Й.Й., Гольшев Л.В., Мысак Й.С. Результаты исследования по определению потери тепла в окружающую среду водогрейными котлами: М.: 2000. 6. Марчак І.І., Голишев Л.В., Мисак Й.С. Метод контролю втрати тепла технологічним устаткуванням котельні // *Енергетика і електрифікація*. 2000. №5.